



ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2023

Θέμα Α1

Ο συγγραφέας εξετάζει τη διαχρονικά δεινή κοινωνική θέση της γυναίκας. Ήδη από την αρχαιότητα/ από τον Αριστοτέλη υφίστατο απαξίωση ως οντότητα, ενώ μέχρι και τον εικοστό αιώνα ήταν αποκλεισμένη από τον δημόσιο λόγο περί ισότητας. Η παγιωμένη άποψη για τη γυναίκα ως υποδεέστερη, προορισμένη για τεκνοποιία και η διαιώνιση της ανδροκρατίας επέφερε τη χρήση βίας. Και σε σύγχρονο παγκόσμιο επίπεδο, η βίαιη συμπεριφορά απέναντι στις γυναίκες εκδηλώνεται καθημερινά, ακόμα και στις δυτικές κοινωνίες, μολονότι έκνομη, λαμβάνοντας διάφορες κακοποιητικές μορφές. (75 λέξεις).

Θέμα Β1

1. γ
2. γ
3. β
4. β
5. α

Θέμα Β2

Προφανώς: δηλώνει βεβαιότητα/επιβεβαίωση. Επιβεβαιώνει την ύπαρξη των διαφορών μεταξύ ατόμων διαφορετικού φύλου στον 21^ο αιώνα.

Όμως: δηλώνει με έμφαση την αντίθεση της διαφοροποίησης φύλου και της ανθρώπινης υπόστασης. Τονίζει ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών αλλά πρωτίστως είμαστε όλοι άνθρωποι.

Δηλαδή: δηλώνει επεξήγηση. Λειτουργεί συμπεριληπτικά σε σχέση με την καταγραφή των προηγούμενων («συγγραφέας...κηπουρός») για να τονίσει την ανθρώπινη και όχι τη γυναικεία ιδιότητα.

Επειδή: δηλώνει αιτιολόγηση. Καταθέτει την αιτία της βιαιοπραγίας σε βάρος της γυναίκας τονίζοντας ότι οφείλεται αποκλειστικά στο φύλο τους.

Όστε: δηλώνει συμπέρασμα/αποτέλεσμα. Λειτουργεί καταληκτικά σε σχέση με τα προηγούμενα συνοψίζοντας ότι η θυματοποίηση της γυναίκας μερικές φορές αποτελεί εμμονή και μετατρέπεται σε αυτοαναφορική προβολή.

Θέμα Β3

α.

- Χρήση α' πληθυντικού προσώπου («...να αναλογιζόμαστε...να συμπονούμε..»).
- Συγκινησιακά φορτισμένος λόγος (« ...τη μεγαλύτερη αδικία ...κόσμου», «...αμέτρητες γυναίκες θύματα...»).
- Χρήση προτρεπτικής υποτακτικής (« ...να αναλογιζόμαστε...να συμπονούμε...να προσπαθούμε ..να οραματιζόμαστε.»).

Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου προσδίδει οικείο τόνο στο λόγο, ενισχύει το αίσθημα συλλογικής ευθύνης απέναντι στην αδικία που βιώνουν οι γυναίκες, επιτείνει την αμεσότητα και τη ζωντάνια του λόγου ενώ δραματοποιεί και καθιστά την παρουσίαση παραστατική. Προφανώς ο λόγος έτσι καθίσταται επικοινωνιακός, αγγίζει ευαίσθητες χορδές του αναγνωστικού κοινού ωθώντας στην ανάληψη ευθύνης.

Με τη χρήση επιθέτων και ουσιαστικών ο γράφων εικονοποιεί τη ζοφερή πραγματικότητα της γυναίκας σε διαχρονική διάσταση καθιστώντας το λόγο άμεσο, ζωντανό, επιτηδευμένα παραστατικό και δραματοποιημένο.

Με τη χρήση της προτρεπτικής υποτακτικής ο κειμενογράφος εξωθεί τους αναγνώστες στον αναστοχασμό και την ανάληψη ευθύνης απέναντι στην υποβάθμιση του γυναικείου φύλου ενώ ταυτόχρονα ευαισθητοποιεί και προβληματίζει εκφράζοντας και την προσωπική του επιθυμία.

(δύο επιλογές είναι αρκετές)

β.

Η αντίθεση οργανώνεται ως εξής: το πρώτο σκέλος αφορά στον «κλασικό φεμινισμό» ενώ το δεύτερο αναφέρεται στο «νεοφεμινισμό».

Επιτονίζεται ότι ο κλασικός φεμινισμός επικεντρώνεται στη διάθεση και δυνατότητα αλλαγής κοινωνικών συνθηκών εστιάζοντας σε μια αισιόδοξη προοπτική των γυναικείων διεκδικήσεων. Από την άλλη ο νεοφεμινισμός στοιχειοθετείται στην αιτιοκρατική θεώρηση φύλου ως καθοριστικού για τον κοινωνικό ρόλο του ατόμου διακρινόμενος τη θυματοποίηση του αδύναμου φύλου.. Συμπερασματικά, η επιλογή της αντίθεσης επιτυγχάνει πλήρως το στόχο της Κανόν να διασαφηνίσει τις δύο προσεγγίσεις για το γυναικείο φύλο τονίζοντας emphaticά τη θέση του κλασικού φεμινισμού. Φωτίζεται έτσι το περιεχόμενο και των δύο όρων, αναδεικνύοντας μέσω της αντιπαράθεσης τα διαφορετικά χαρακτηριστικά τους και παράλληλα αποτρέποντας τη σύγχυσή τους.

Θέμα Γ1

Στο απόσπασμα του διηγήματος «Μια φοβερή παρηγοριά» αποτυπώνονται οι συναισθηματικοί κραδασμοί ενός άνδρα, ο οποίος αυτοπαγιδεύεται στο ασφυκτικό πλαίσιο των έμφυλων ρόλων που οι κοινωνικές νόρμες επιτάσσουν. Ο ήρωας, πρόσφατα απολυμένος από την εργασία του, μέσα από **την τεχνική του εσωτερικού μονολόγου**, αποκαλύπτει τις ενδόμυχες διεργασίες, τις συναισθηματικές αντιδράσεις και την ενοχική εσωτερικήευση, τη ματαίωση που προκαλεί αυτή η εκδίωξη. «Με σούταραν από τη δουλειά», μονολογεί με **σκληρά ρεαλιστικό λόγο, εικονοποιώντας** την εξευτελιστική απομάκρυνση που

δεν σηματοδοτεί την απώλεια της επαγγελματικής του ιδιότητας αλλά την απώλεια της υπαρξιακής του ταυτότητας. Γι' αυτό άλλωστε κρύβει το μυστικό από τη σύντροφό του, περιπλανώμενος με αμηχανία στους δρόμους της Αθήνας. «Πάνε κιόλας τρεις βδομάδες» που αυτοδιαψεύδει τις προσδοκίες του «να φανεί άντρας», όπως **επαναλαμβάνει εμφατικά**, συνειδητοποιώντας το αδιέξοδο. Ασφυκτιά, αγωνιά, αναρωτιέται, μπαίνοντας ταυτόχρονα σε θέση κατηγορού και απολογούμενου. Νιώθει μετέωρος, πληγωμένος, εγκλωβισμένος, αγωνιά να βρει την ταυτότητά του, να λυτρωθεί από τα δεσμά της άκαμπτης πατριαρχίας που επιβάλλει το πρότυπο του «αληθινού άνδρα», όπως αποκαλύπτεται μέσω του **ασθματικού μακροπερίοδου λόγου**.

Οι άνθρωποι εγκλωβίζονται σε ταυτότητες που προσδιορίζουν τους κοινωνικούς τους ρόλους και αυτό τους δυσκολεύει να διαχειριστούν τόσο τον εαυτό τους όσο και τις σχέσεις τους με τους άλλους. Το πρότυπο αρρενωπότητας που ακολουθεί τους άνδρες και αυτό της μητέρας-συζύγου ή του σεξουαλικού αντικειμένου που ακολουθεί τις γυναίκες κατηγοριοποιούν τους ανθρώπους σε μια στερεοτυπική κοινωνική ιεραρχία. Καλό θα ήταν να αρχίσουμε να αποτινάσσουμε αυτές τις απόλυτες ταυτότητες σε μια εποχή που αλλάζει ταχύτατα και να εστιάσουμε στον άνθρωπο.

Θέμα Δ 1

Πρόλογος

Κυρίες και κύριοι,

εβδομήντα πέντε χρόνια συμπληρώνονται φέτος από την υπογραφή της Οικουμενικής Διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γεγονός που επαληθεύει την άποψη ότι η «ανακάλυψη του ανθρώπου» αποτελεί όψιμη κατάκτηση στην ιστορία του πολιτισμού. Με αυτή την – όχι και τόσο ενθαρρυντική - διαπίστωση, ως σημείο εκκίνησης του αναστοχασμού μου, και με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ανέλαβα, ως εκπρόσωπος της μαθητικής μας κοινότητας, να εστιάσω τον άξονα της σημερινής μου ομιλίας μου στο επίκαιρο θέμα της παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας. Επιθυμώ να παρουσιάσω αφενός κάποιες σκέψεις μου σχετικά με φαινόμενα που επαληθεύουν την παραβίαση τους και να

προτείνω αφετέρου τρόπους με τους οποίους εμείς, ως νέα γενιά, μπορούμε να συμβάλλουμε έμπρακτα στην επίτευξη της ισότητας των φύλων.

Α' ζητούμενο: Φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας

Στον ιδιωτικό βίο:

- Η γυναίκα καλείται να ανταποκριθεί σε πολλαπλούς και αλληλοσυγκρουόμενους ρόλους (μητέρα, σύζυγος, εργαζόμενη και πολίτης), περιορίζοντας τον ελεύθερο χρόνο της και την ενασχόλησή της με άλλες δραστηριότητες.
- Η γυναίκα είναι αυτή που συνεχίζει να αναλαμβάνει στο μεγαλύτερο μέρος την ευθύνη της ανατροφής των παιδιών αλλά και των οικοκυρικών εργασιών, βιώνοντας έντονο άγχος και νιώθοντας συχνά ανεπαρκής.
- Αποτελεί θύμα οικογενειακής βίας και κακοποίησης κάθε μορφής (λεκτικής – ψυχολογικής, σωματικής), η οποία πολλές φορές αποσιωπάται από τον οικογενειακό ή κοινωνικό περίγυρο. Στις σύγχρονες κοινωνίες παρατηρούνται αυξανόμενα ποσοστά βιασμών και γυναικοκτονιών.
- Ιδιαίτερα στις χώρες του τρίτου κόσμου, η γυναίκα στερείται βασικών δικαιωμάτων, όπως αυτό της μόρφωσης, της εκφοράς άποψης και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας (ανήλικες νύφες, εφαρμογή παραδειγματικών τιμωριών, περιορισμός ενδυματολογικών επιλογών, κλειτοριδεκτομή κ.ά.).

Στον δημόσιο βίο:

- Οι δυνατότητες της γυναίκας στο χώρο εργασίας υποτιμώνται ενώ δεν έχει τις ίδιες ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης με τους άντρες και έρχεται αντιμέτωπη με τη «γυάλινη οροφή» (προαγωγή, αμοιβή, εμπιστοσύνη στις ικανότητες λόγω των πολλαπλών ρόλων της).
- Στον χώρο της πολιτικής το γυναικείο φύλο δεν απολαμβάνει στον ίδιο βαθμό με το αντρικό την εμπιστοσύνη πολιτικών παρατάξεων αλλά και πολιτών όταν διεκδικεί θέσεις ευθύνης. Ειδικά στις χώρες με χαμηλό δείκτη ανάπτυξης δεν φέρει την

ιδιότητα του πολίτη και κατά συνέπεια δεν έχει δικαίωμα συμμετοχής στα κοινά.

- Καθίσταται συχνά θύμα κοινωνικής κριτικής και γίνεται αποδέκτρια σεξουαλικών υπαινιγμών. Το φαινόμενο αυτό είναι απόρροια έμφυλων στερεότυπων και προκαταλήψεων, δαιωνίζεται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και Κοινωνικής Δικτύωσης, τις διαφημίσεις καθώς και τις παγιωμένες κοινωνικές αντιλήψεις.
- Είναι το κύριο θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης με σκοπό την ικανοποίηση οικονομικών συμφερόντων (εμπόριο λευκής σαρκός).

Β' ζητούμενο: Έμπρακτη συμβολή της νέας γενιάς στην επίτευξη της ισότητας των φύλων

- Ο καθένας μας οφείλει, ανεξάρτητα από το φύλο του, να δείχνει αρχικά αυτοσεβασμό και να απορρίπτει στερεοτυπικές αντιλήψεις (πατριαρχία, τοξική αρρενωπότητα, σεξισμός, υποτίμηση της γυναίκας) αναγνωρίζοντας την ισοτιμία όλων των ανθρώπων.
- Αποτελεί ατομική – αλλά και κοινωνική ευθύνη- για κάθε νέο/-α η γόνιμη αμφισβήτηση και η δήλωση της αντίδρασης του σε κάθε περίπτωση καταπάτησης των έμφυλων δικαιωμάτων.
- Σε επίπεδο καθημερινής πρακτικής και διαπροσωπικών σχέσεων η νέα γενιά είναι ανάγκη να υιοθετεί έμπρακτα συμπεριφορές που σέβονται την αξιοπρέπεια και ενθαρρύνουν την ελευθερία του κάθε ατόμου να δρα αυτόβουλα.
- Η νέα γενιά οφείλει να «σπάει τη σιωπή» της όταν υφίσταται η ίδια ή γίνεται μάρτυρας διακρίσεων, εκφοβισμού και υποτίμησης και να προβαίνει σε καταγγελίες σε αρμόδια εποπτικά όργανα και αρχές, λειτουργώντας ως ομάδα άσκησης πίεσης για την ουσιαστική αναγνώριση των θεσμοθετημένων δικαιωμάτων.

- Οι νέοι έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιούν το βήμα που τους προσφέρεται από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης προκειμένου να αφυπνίζουν την κοινωνική συνείδηση και να διεκδικούν ίσες ευκαιρίες για τα φύλα.
- Η νεολαία μπορεί να εκδηλώσει το ενδιαφέρον της συμμετέχοντας σε εθελοντικές οργανώσεις που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισοτιμία των φύλων.
- Μία ακόμη περίπτωση έμπρακτης αντίδρασης των νέων είναι και η ενεργή παρουσία τους σε διαδηλώσεις, πορείες, ειρηνικές συγκεντρώσεις και δρώμενα με στόχο την προώθηση της ισότητας.

Επίλογος

Ολοκληρώνοντας, αξίζει να τονιστεί ότι παρά τις πολύχρονες και δυναμικές διεκδικήσεις των γυναικών, οι οποίες επιστέφθηκαν υπό το ενίοτε αμφισβητούμενο από πολλούς – άλλοτε δικαίως, άλλοτε αδίκως - «φεμινιστικό κίνημα», το «γυναικείο ζήτημα» παραμένει διαρκώς επίκαιρο μέχρι και σήμερα. Με αυτή του τη μακροβιότητα, διατηρώντας αφενός ακέραιο τον γενεσιουργό του πυρήνα και μεταλλάσσοντας απλώς τις εκφάνσεις του, επαληθεύει για μία ακόμη φορά την άποψη πολλών, η οποία περιγράφει την ανθρώπινη εξέλιξη μέσα στην ιστορία ως μία εξαιρετικά αργόσυρτη διαδικασία. Δεν απομένει, λοιπόν, σε εμάς, τους σημερινούς νέους, κάτι άλλο παρά να αποδείξουμε έμπρακτα, αν θα λειτουργήσουμε ως επιταχυντές στην ισότητα των φύλων ή απλώς θα απομείνουμε απλοί παρατηρητές σε φαινόμενα παραβίασης των έμφυλων δικαιωμάτων.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας